

POGREŠKE KOJE SE MOGU IZBJEĆI U MISNOM SLAVLJU

Prof. dr. Balthazar Fischer svrstao je u 24 točke pogreške koje se čine preko mise, a moglo bi ih se i trebalo bi ih izbjeći, što je istaknuto na pastoralnom tečaju u Trieru ljetnog semestra ove godine (1979). Prof. Fischer prvotno ima u vidu praksu na njemačkom jezičnom području, ali iznesene opaske vrijede i za našu liturgijsku praksu. Zato ih mi ovdje i donosimo u prijevodu Grgura Joba koji nadodaje i još svoje tri opaske jer smatra da ih treba istaknuti zbog prakse kod nas. — Nap. ur.

1. Pogrešno je ako se za one koji čekaju početak misnog slavlja ne učini nešto za *ugodaj* (kakva meditativna skladba na orguljama), pa ni na velike blagdane.

2. Mora loše utjecati na misno slavlje ako je *posljedni četvrt sata u sakristiji* bio ispunjen velikom žurbom ili brbljanjem.

3. Povreda je *dostojanstva oltara* ako ga se upotrebljava kao »stol za odložene stvari«. Sve do početka prikazivanja darova, na oltaru bi trebale stajati samo svijeće i cvijeće (prazan oltar = prazan tron koji iščekuje Gospodina: u starokršćanskoj umjetnosti zvan HETOIMASIA). Na stoliću (ormariću) je pripremljen kalež *pokriven velom* boje dotičnog dana, kao što je to bilo i prije.

4. Omaška je ako za celebrante nije pripremljen *njegov primjerak* »Crkvene pjesmarice«. Ako on stoji bez knjige, dok zajednica pjeva, to već označava određenu udaljenost od jednog vrlo važnog dijela liturgije.

5. Slijedeća teška pogreška je ako nisu, nikako ili gotovo nikako, iskoništene ponuđene mogućnosti autentičnog slavlja. Tu spada *voditelj pjevanja* (koji svakako treba biti prisutan na svakoj nedjeljnoj i blagdanskoj misi) i *kađenje križa, oltara i darova* s obadva za to predviđena mjesta.

6. Pogrešno je ako *ministranti*, kao i *koncelebranti*, ne »uokviruju« glavni celebranta s lijeve i desne strane oltara. Njihova mjesta su sa strane i trebaju biti tako poredani da svaki ministrant može lagano istupiti sa svog mjesta i po želji prisupiti k pričesti.

7. Pogrešno je ako misa radnim danom *traje* uglavnom manje od pola sata. Nedjeljna i blagdanska misa bi trebala trajati najmanje jedan puni sat.

8. *Bezizražajno* i bez pauza čitanje i izgovaranje tekstova spada među najgore pogreške u misnom slavlju. Pogrešno je ako celebrant govori dok vjernici mijenjaju položaj tijela, jer to nužno stvara nemir.

9. Moderna je pogreška da se kod pristupanja k oltaru predviđeno *ljubljenje* (oltara) izvede samo naklonom ili ga se potpuno izostavi. Poljubac oltara spada u s pravom zadržane narodne znakove u misi, čije se izostavljanje osveti. »Svećenik treba poštivati oltar« (tumačenje jednog desetgodišnjeg djeteta). Raširene ruke kao znak pozdrava je kod reforme s pravom ostao zadržan.

10. Također je pogrešno svako misno slavlje započeti s tereotipnim predviđenim primjerom iz misne knjige »priznajmo svoje...«, što se tu nalazi samo kao *uzorak — tekst*. Ista se pogreška čini ako se uvod u »Oče naš« i u »Znak mira« svaki put obavlja po predviđenom uzorku iz misala. Tako isto bi se trebalo mijenjati sve tri formule pokojničkog čina, zavisno od liturgijskog vremena.

11. *Kratki nagovor* na početku, i sve što slijedi do zborne molitve uključivo (za koju u datom momentu drži knjigu jedan od poslužitelja), ima svoje mjesto za celebrantovim sjedištem, nipošto za ambonom. Kratki nagovor se ne smije nikada čitati, a trebao bi, naravno, biti tako kratak da ga vjernici mogu stojeći slušati. Jasno je da on ne treba započinjati otrcanim riječima »pozdravljam vas«. S druge strane, pogrešno je zahvaljivati vjernicima što su došli. Za vrijeme kratkog nagovora, slično kao i kod propovijedanja, traži se puni vizuelni kontakt sa zajednicom. To se također traži kod čitanja tekstova, barem kod misnih čitanja; jedan prigodan i neusiljen vizuelni kontakt s prisutnima.

Gotovo nije pogrešno propustiti kratki nagovor na početku mise radnim danom, ali se propušta velika dušobrižnička šansa, upravo prema najvjernijem dijelu zajednice, ako se odustane od smišljene i kratke meditacije poslije evanđelja, koja je produžetak saslušane Božje Riječi u konkretni dnevni život slušatelja. »Braćo, ima li u vas koja riječ utjehe za narod, govorite« (Dj 13, 15).

12. Povreda je predstojničke dužnosti ako se kod *svetačke mise* (ili mise koja sadržava elemente svetačkog formulara) ne dadne sudionicima jedan kratki nagovor s obzirom na sveca o kojem se radi. Istodobno je pogrešno jednostavno pročitati pripremljeni *materijal iz života sveca* koji se u njemačkom misalu (ili hrvatskom brevijaru, op. prev.) nalazi na početku svetačkog formulara, umjesto da se za to pomno pripremi za dotičnu zajednicu sudionika.

13. Jedna od najproširenijih pogrešaka u misnom slavlju je *krivo držanje molitelja*. Zamišljena simbolička znakovitost ovog molitvenog držanja (koje imamo zajedničko s muslimanima) bit će jasno samo ako ruke budu, kao gore otvorena posuda, lagano uzdignute ispred tijela.

14. Tko želi propovijedati o jednom od čitanja, ne treba to činiti neposredno uz čitanje. Ništa ne smeta osvrnuti se na to čitanje iza evanđelja. Tako propovijed zadržava svoje stoljetno mjesto pa ne može na one vatrene ostaviti utisak: jednom tako — drugi put ovako.

15. Pogrešno je ako se umjesto pjesme između čitanja (pripjevnog psalma) otpjeva bilo koja druga pjesma. Usprkos mogućnosti uzimanja jedne druge pjesme (što zavisi od lokalnih odredaba, posebno s obzirom na jaka vremena crkvene godine), na ovom mjestu prednost ima pripjevni psalam, odnosno aleluja. U protivnom će svugdje biti teško ponovno zasadi u narod psalmodijsku pjesmu i pobožnost.

16. Križanje i ljubljenje knjige na početku i na kraju evanđelja su ostali sačuvani kao razumljivi i svugdje narodni elementi u misli («non-verbal communication»).

17. Pogrešno je ako ne postoji očit odnos između sakupljene milostinje i prinošenja darova (položiti kod oltara korpicu s novcem sakupljenim već kod stupanja u crkvu).

18. Proširena je pogreška da se izvještaj o Posljednoj večeri s Gospodinovim riječima ne razlikuje od ostalog teksta na bilo koji način, ili u načinu izgovaranja ili u tempu izgovaranja. Takvo »izjednačavanje« bit će krivo shvaćeno sa strane vjernika kao »ne više tako važno«. I pogrešno je, u drugom pravcu, ako celebrant već na tom mjestu lomi hostiju, jer je tradicija od početka dijelila konsekraciju od lomljenja i dijeljenja.

Reforma je iz obzira prema vjernicima s pravom zadržala obadva celebrantova poklicanja (prigiba koljena): poslije riječi nad kruhom i poslije riječi nad vinom. Pogrešno je obadva poklona obaviti poslije posvete kaleža ili ih potpuno izostaviti, ne konačno zato jer je to »novotarija« u centralnom području, nego jer će biti krivo shvaćeno, kao promjena u vjerovanju.

19. Molitva poslije »Oče naš-a« (libera) je svjesno tu zadržana iz respekta prema općecrkvenoj upotrebi (a ne da se razbije »protestantska« doksologija. Zbog toga se ne može tako jednostavno preskočiti.

20. Ozbiljno shvaćanje naroda traži da se darovi spuste tek poslije njegovog posebno važnog »Amen«, koje slijedi poslije tzv. malog podizanja (Po Kristu...), bilo da se »Amen« pjeva ili govori.

21. Nedopustivo je da se formula »Tijelo Kristovo«, namijenjena za svakog pojedinog pričesnika, nadomjesti jednim zajedničkim odgovorom »Amen«. U tom slučaju ne bi se ozbiljno uzelo dostojanstvo svakog pojedinca koje na Istoku ide dotle da se svakog pričesnika na ovom mjestu može zvati njegovim osobnim imenom.

Kobne pogreške se čine ako, iz želje za poboljšanjem, budu promijenjene već upamćene formule, kao preformuliranje poklika »Tajna vjere« u »Ovo je tajna vjere«, ili »Tijelo Kristovo« u »Ovo je tijelo Kristovo«.

Također i *pričesna pjesma*, koja slijedi neposredno prije podjeljivanje pričesti, ne smije ustupiti svoje mjesto bilo čemu, posebno kad se radi o jako razumljivim i pogodnim motivima iz dnevnih čitanja.

22. Kod *čišćenja kaleža i patene* (purifikacija) postoje dvije vrlo proširene pogreške: da se čisti također i onda kada se niti jedna čestica ne može uočiti čistim okom i da se čisti na istom mjestu gdje se celebriralo, tj. u sredini iza oltara. Nove odredbe kažu da se čisti, u najmanju ruku, sa strane oltara.

23. Misa se ne završava molitvom za blagoslov (*»Neka nas blagoslovi...«* ili *»Blagoslovio nas...«*) nego svećenikovim blagoslovom (*»Blagoslovio vas...«*), za koji je on kod svećeničkog ređenja izričito ovlašten (i koji počinje s uzdignutim rukama). Jasno priznanje da i svećeniku treba blagoslov dolazi do izražaja u svim prestoničkim molitvama sastavljenim u *»mi«* formuli, ali to nije razlog da se na ovom mjestu predviđeni blagoslov vjernika promijeni u samo-blagoslov. Ako bi ovdje otpao svećenikov blagoslov, on bi vrlo brzo nestao iz svijesti vjernika, što bi sigurno bilo neodgovorno osiromašenje izvorne katoličke predaje.

24. Najgora od svih mogućih pogrešaka kod misnog slavlja je ako se dobije dojam da predsjedatelju nedostaje *srdačno obraćanje* Bogu ili vjernicima (sve do posljednjega) ili oboje.

—o—

Gore iznesenim upozorenjima, koja se prvotno odnose na praksu u njemačkom jezičnom području (a veoma korisna i za nas), dodajemo još tri koja je — smatramo — potrebno istaknuti za našu liturgijsku praksu.

1. Povreda je dostojanstva oltara, kao žrtvenika euharistijske žrtve, i ambona, kao mjesta odakle se naviješta živa Riječ Božja — Krist, ako ih se koristi kao mjesta odakle se daju bilo kakva upozorenja, napomene ili čitaju milodari. To treba činiti s celebrantova sjedišta ili, najbolje, preko župskih listova.

2. Kad je za pojedine formule misnog slavlja predviđeno posebno predslovlje, ili kad se ono može birati, tada se ne smije uzimati četvrta euharistijska molitva koja je bitno povezana sa svojim predslovljem.

3. Za poklik *»Tajna vjere«* predviđena su tri veoma sadržajna odgovora sa strane naroda. Veliko je osiromašenje bogatstva misnog slavlja ako se svaki put uzima jedan te isti odgovor.

Preveo i obradio: Grgur Job